„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
за 1 месец . . . . . 25 нов.
за четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приповедно“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 40. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 14. МАРТА 1899. ГОДИНА XXXIV.

Босанска депутација и цариградска патријаршија.

Кад је кнез Милош имао посла у Цариграду с васеленском патријаршијом, веома је брзо упознао с ким има посла и рекао им: Нашу српску православну веру спасао је гуњ и цркве поточаре, а по васеленској патријаршији ми смо се сто пута могли и потурчити и полатинити. И нехотице падају нам на памет оне речи, кад се сетимо најновијих посланица, које је упутила васеленска патријаршија народу и митрополитима босанско-херцеговачким.

Што је лане било бело, црно је, а што је лане било црно, бело је. Лане је патријарх Константин упутио оштру посланицу митрополитима босанско херцеговачким и босанској влади. Корео их је и опомињао их је, а гле сад. Сад је одједном задовољан с њима, а крив је народ.

Ко прочита те најновије посланице цариградског патријарха може одмах видети у чему је ствар, јер је та ствар и сувише провидљива. Цариградски патријарх данас је толико занет за уређеним стањем у босанско херцеговачкој цркви, да се незадовољава само да хвали узорите босанско-херцеговачке митрополите, но и саму владу. Да владу! Попео се на амвон да уздиже и њу да ју представља као заштитницу православља.

Народ у Босни и Херцеговини скамениће се од чуда кад то прочита и биће на чисто са које је стране дуњуо ветар, те нанео оно трње из Цариграда. Цариградски патријарх је још покварио ствар. Грчка мудрост га је овога пута оставила. Претерао је! И с тим је показао народу да или потпуно не познаје прилике у Босни и Херцеговини, или има неког свог узрока да хвали што није за хвалу. Но понајпре ће бити да су од њега тражили онакав славопој босанској влади, а он им је учинио. Ал тим је скинуо образину, показао се у правој боји. Јер шта ће рећи онај народ у Босни и Херцеговини, кад прочита нарочито ове редове из посланице. „Овом посланицом уверавамо вас, да наша света и непорочна вјера православних Хришћана и праотеческа црквена предања по тачним извештајима, који су нам приспјели, нијесу Богу хвала, у вашој отаџбини никаквој опасности изложена . . . А пошто имате очинску и родољубиву владу, која толиким добропинствима обасипа свој народ без разлике племена и вјере, која вам пружа благотворну заштиту, која поштује свету и православну вјеру нашијех отаца, њезине свете каноне и ваше свештене заводе, дужни сте ви да јој поклоните своје потпуно повјерење и да јој враћате те благодати дужном послушношћу и мирољубивим и лојалним владањем, како то заповеда богоглаголиви Павле: Свака душа да се покорава властима, које владају; јер нема власти да није од Бога, а што су власти од Бога су постављене. Шта ће рећи онај народ, који то ушчита а зна како му је. Сетиће се завршних речи посланице; сетиће се Бога и милости Божије јер му је то потребније но икад и сетиће се оних речи кнеза Милоша и онога: „у се!“

Васељенска патријаршија се са веома црне стране показала и најпростијему сељаку у Босни и Херцеговини, а то није било добро по углед њен.

Tempora mutantur!

II.

Бан је дошао у Загреб са мисијом пацификатора. То је он јавно рекао? Дакле задаћа му је била, да умири и покори немирну провинцију под ауторитет укупне државе наравно Угарске. Он је то почео и да спровађа а ослонио се на остале униј онисте и на Србе, сјећајући се сједне стране традицијоналног пријатељства Срба и Мађара још из XV. и XVI. вијека, а с друге стране знајући добро да Срби неће моћи ни хтјети никада више са странком, која их је онако немило притисла била за владе „бана пучанина“, а то као у захвалу што су управо они срушили мрског им Рауха и омогућили владу бана „пјесника“.

Ствари су испочетка ишле у реду.

Бан је необзирући се ни десно ни лијево, према циљу, који му је у Пешти постављен радио енергично и доследно. Његов је тај рад био тако одлучан, и он је био тако увјерен о његовој праведности, да је једном у клубу „народне странке“ изјавио у једном питању, ђе странка није хтјела уз њега пристати „ја вас нећу ни питати!“

Тако је он радио у почетку јасно, одређено и енергично. Ну то се није свиђело ни браћи „Хрватима“ особито обзиром на Србе, а није се свиђало ни у Бечу, обзиром на ванњску источну политику, а обзиром ни на унутарњу политику — према Угарској.

Да се ствар мало разјасни.

Аустрија не може и неће док постоји никада дозволити, да се на југу њеном подигне које племе, које би могло једном да оснује самосталну Славенску државу, јер би јој та затворила једини пут што га она још има у свијет. Пошто на југоистоку постоји само једно племе, које би то могло учинити — а то су Срби, који још никада неизјавише да хоће да живе, раде и концентрирају се ма у чијем „оквиру“, а који су уза то још „шизматици“, те као такови неповољни римском понтифексу и његовој главној филијали и агентури у Бечу, — то је Аустрија била у прошлости увјек, па је и сада, а бесумње ће остати и у будућности непријатељица тога јадног и измученог племена.

Са Хрватима је посве нешто друго. Њих нема толико колико Срба, незапремају онијех простора, што их запремају, Срби, који имају двије самосталне државе, а поврх свега су Хрвати покорне слуге папе.

Ето разлога зашто се окомљују на Србе — и зашто рад младог бана није био Бечу поћудан, прем је он чинио само оно, што је било праведно и законито, као што тада писаше и написаше „Народне Новине.“

То су разлози ванњске политике, а има и нутарња политика својих разлога, због којијех је требало на пут стати пацификацији младог бана, не додуше обзиром на Србе и њиове користи, него обзиром на политику старог централистичког Бечa.

Поравнање од год. 1867. међу Аустријом и Угарском сматрало се је и сматра се и данас у високим бечким и војничким круговима, као нешто што је силом прилика отето, нешто што се коси са појмом јединства државе.

Аустријски дипломати су рачунали год. 1867. да ће једном доћи вријеме, кад ће дуализам као неприродан морати пасти, а рачунали су за тај случај и на то, да се приправе на све могуће начине, како ће опет упоставити чврсту, јаку и јединствену Аустрију! За тај случај била је намијењена Хрватској и Славонији знатна улога, као јаком a' tout, а сад долази млади бан да им ту можда најјачу, ал свакако једну од најјачијех карата, не можда само подере него шта више, са свијем преведе у противни табор, — да те двије покрајине пацифицира! А у његовој су странци још Срби. За католичку идеју шизматици, за политику елемепат који би евентуално могао морално подупријети своје суплеменике на Балкану да се концентришу око свог природног центра.

Томе се је морало стати на пут, ал како?

У Бечу живе неколико старијих умировљепијех генерала и вишијех чиновника, који су сви „Обзораши,“ велики римокатолици и узима се да су велики противници Мађара.

У Сарајеву и код босанског одјела у Бечу још су они остатци „Обзораша“ попуњени новим млађим силама. Једни и други брзо се сложише, те куј данас одопуд сутра од онуд док увјерише на дотичном мјесту, да треба том и таком раду на пут стати. То ни е био тежак посао, та лако је жабу у воду натјерати.

Двоје је требало учинити да се запримјечи пацификација. Требало је сједне стране бана увјерити да његов рад никако није у интересу „више“ политике, па ако се то неби могло, а оно га оковати златнијем руном милости и наклоности, те га бар на то склонити, да не мрси кругова што ће их други кружити у интересу папства и „више“ политике. С друге стране требало је што више људи способнијех за тај рад поставити на мјеста одакле ће моћи да провађају вољу громовника од озго. Таковијех је људи било у Хрватској увјек на претек, па их има и сада.

Православље побеђује.

Да, православље побеђује. Одушке је дало томе Сантово. Оно је почетак а свршетак неможемо још да догледамо. Јер и на сам дан прелаза Сантовчана у православље, видело се да на томе неће и неможе остати. Ено, онда већ приступаху путиру да приме свето причешће и они из околних места, али због законских препрека морадоше бити одбијени. Па каква жалост, каква туга беше због тога код дотичних. Али то их није за то ни мало одвратило да даље немисле на прелаз у „прадидовску виру.“ Струја је већ кроз све прошла и сада већ сви околни мисле једино о томе. Но струја се не ограничава. Она пролази кроз све ваздушне слојеве и налази себи излаза где било. Тако ни овај сантовачки покрет за

ПОДЛИСТАК

ОТАЏБИНИ.

Земљо, света земљо, невоље и бола,
Радости и наде пакла и мучења,
Окована мајко, Отаџбино моја,
Земљо Васкресења!

Ти, колевко драга животворне моћи,
Заривени гробе племенитих снова,
Очајничка кћери Косовске немоћи,
Поносита мајко витешких орлова!

Отаџбино мила, праотаца мојих,
Ти поприште славно витешких мегдана,
Љуто ли ме тиште уздисаји твоји,
Мајко окована!

И удаљен тако од тамнице твоје
Ја ти чујем ланце како мукло звоне,
На комаће срце раскида се моје
А крваве сузе из очију роне.

Роне, горко роне! Жалоснице неме,
Сећају се оне некадањег доба,
Из вековна кад си ускрснула гроба
И слободом своје увенчала племе.

Ах, то беху дани поноса и славе,
И гробови кад су говорити знали!
Сад клечимо ничке, оборене главе,
Кукавице сиње, сићушни и мали!

Обамрло срце, обамрле груди,
Већ не смеју више ни уздахнут' боно
Нит' у нашој души одјекује звоно,
Оно славно звоно, што слободу буди.

У језеру мртву крвавијех суза
Твој витешки венац утопљен је веће,
А ти цвилиш, мајко, из крвничких уза,
Док над твојом главом срам и покор леће.

Хеј, та где је вихар, да заурла, рикне,
И дедовска гробља силан да разрије
Кад већ живи стрепе, да из гробља никне
Она рука што ће оков да разбије?

Где је? Залуд питам, гробнице су неме,
А кукавна срца трепере и трну:
Увиј свето тело у одежду црну
Не уздај се, мајко, у сићушно племе!

Земљо, света земљо, невоље и бола,
Радости и наде пакла и мучења,
Окована мајко, Отаџбино моја,
Земљо — васкресења!

Загреб. Драг. Ј. Илић.

ПРАВДА НА ЗЕМЉИ.

VIII.

Док је правда страдавала на земљи, шта се догађало тамо горе на небу?

Господ, како је седео тамо на свом царском престолу и сетно слушао јутарњу песму — наслонио се и заклопио очи. И можда први пут у свом дугом веку задремао, слатко и дубоко заспао.

Шта ли је сањао господар света? Какве ли слике лебдеше по његову пиновску мозгу? Можда је поново замислио себе као мало дете, те се по небу лоптао с усијаним сунцем. Или је можда од дуге сновао један нов свет и на овај насељавао пакосне људе. Или је можда изгубио вољу на све, што је створио и рекао:

— Све то није ништа, па и пашто ли је? А за тим поново одувао: светове, небеса у ништа, црно ништа. Или је можда . . . ал' нека погађа, коме се допада, а ја ћу, да једном и моја прича добије свог репа, само толико да речем, да није спавао ни један дан, а могао је спавати и читав месец дана

Нека смешна галама растера му сан, те Господ отвори своје велике очи Шта је чуо, шта видео? Очи је трпао и зачуђено рекао: »Хеј, и ко нас је с њима!«

IX.

Кад је оно Правда отишла са неба, ужурба се читав анђеоски свет. Било слободно не било, тек у Господову винограду створи се гомила анђела, па сви навалили на Ноја. Ишту од њега једно ведро вина из унутрашњег подрума. А Ноје се брани:

— Оставте се тога. Јако је то вино Од њега малакше и сам свети Ђурђе. Ако баш желите, даћу вам мало чингера, ал' и то помешајте са росним капљицама.

Ал' анђели заокуп ли, не даду му мира

— Хајд' кад друкче није, даћу вам, ал' ни један да ме није одао и да је само у вино језик замочио

Затим погледа око себе не видили га ко, па скиде са зида звезду и док су анђелчићи напољу играли од радости, он са великом тиквом оде доле у подрум. А кад се вратио, навалише на њега к'о мухе на млеко! Гурајући се, један преко другог пружали пехаре од скоро узабраних љиљана а Ноје у ове сипао им вина.

— Живео чика Ноје! Нема бољег човека од тебе! Бог те поживео!

А како се мирис од вина раширио по небу, осетио га и свети Јован, па дошао и он.

Баш је вели туда пашао. И сад кад је ту већ, Ноје га понуди, па се и сами куцну благосиљајућ' Бога.

Ал' нису ваљда још ни спустили пехаре кад ето ти светог Сервација где се тетура у некој пространој бунди.

— Тресе ме — вели — грозница, дајте ми савета, или, ако има, каква згодна лека.

— Нема бољег од овога — рече свети Јово, погладивши своје дуге брке. Нема ти на свету 'ваке апотеке, као што је ова мирисавка нашег оца Ноја

Баш је Ноје изручио остатак у пехаре кад цар Давид скочи са месеца, те преко винограда пође кући на вечеру а уз пут и он завирио амо.

— Баш добро што те туна нађох — рече оцу Пољу — грло ми се осушило као димњак. Наточи ми брзо чашу вина брато.

Седе на сноп прућа раскочча свој плашт,

православље, па ни љубав околине, према њему, нису могли остати само међу њима. Продрли су на све стране, те данас се живо спрема прелаз Шокаца у православну веру и у Бачу, у Бођанима, у Вајсци и свуда где год их има. О томе доносимо на своме месту и белешку једну. Па шта то значи? Очевидно да значи победу. Православље одиста побеђује! Оно је до данас у нас живило у тишини и с нами урасло, да смо били с њиме једно тело и један дух. И баш то и та тишина, у којој је православље до данас живело, привукло је на се пажњу, која је изазвала те и пробудила стару верску свест у једнокрвне браће наше Шокаца. Нема сумње да је ту главну улогу играла и национална свест. Да се име и језик очува нашла се прадедовска вера у којој се види једина сигурна гаранција. А са тог становишта полазе и остала места, која се том мишљу сад занимају. Пошто виде, да ће са римском вером изгубити обележје своје, које им је од предака остало, јер се данас у држави краља Матије не поштује закон, нити правда влада; данас у држави краља Матијаша неможе да буде више другог народа ван мађарскога; неможе да буде другога језика ван Мађарскога, то се свако увређен осећа, те је и тврдо убеђен, да своје име, свој језик и своје национално обележје може спасти једино под православљем. Цар Константин могао је некад победити једино под знаком и знамењем крста, које му се на небу указало, а притешњене народности у овој већ ојађеној земљи могу победити и очувати себе једино у православљу. То им се знамење на небу указало. За тим знамењем похитала су браћа Сантовчани; за њима се журе и остале хиљаде једнокрвне браће. Сви они виде свој спас једино у православљу. У њему налазе своју једину победу, јер православље одиста побеђује!... И гле, горди Рим ће да клоне, Рим, који је гајио вазда насиље, који је лажну науку, распростирао показујући кључеве рајске са гроба Петрова, те истицаше себе за јединоспасавајућег — већ је на почетку, да му се шеретлуци освете. Но то је почетак тек освете и сваком другом насиљу. Јер свако жив чува себе од спољних неприродних утецаја; чува своје име и свој језик као једино оруђе, којим је у снази да себе у просвећеном друштву одржи и унапреди. И докле тако са собом влада, дотле је и свестан себе, дотле му неможе ништа ни наудити. А то су показала браћа сантовчани, то хоће да покажу и хиљадама других, то ће и боље показати док затреба и још једаред толико њих. Нека чивутско мађарска штампама колико хоће изврће и сантовачком догађају, било какве прљаве мотиве подмеће, то јој баш ништа упалити неће. Смрти се коло окреће „на сваког' ће доћи ред, то је закон неминован закон хладан као лед.“ Нека само то има у виду и онда ће јој јасан бити и истакнути натпис: Православље побеђује! Т.

Македонија и бугарске претензије.

Нашим читаоцима познати славенофилски лист „Руски Труд“, доноси под горњим натписом чланак од „Славянина“, који у преводу гласи:

„Званични извештаји о револуционом покрету у Македонији, који спремају разни бугарски одбори, који су се у Софији и у другим варошима у Бугарској и ван ове склопили, доводе нас на следеће мисли: Прво становници Македоније нису спремни за устанак, јер су у међусобној завади, са чега би им и сам устанак могао штетоносним постати. Друго: Пошто су Бугари за главну варош Македоније изабрали Солун, тражећи да генерал-губернатор ове области, која би се састојала из три вилајета: солунског, монастирског и скопског, буде Бугарин, то би против ове бугарске тражбине устали не само Грци, него и Срби, Арбанаси и Куцовласи. Треће: Становници Македоније припадају осим бугарској народности још и оним трима народностима, које су мало час именоване, а које, ма да морају много гоњења и насиља од стране Турака да подносе, ипак никада не би пожелили, да промену власт портину у потчињеност Бугарске.

Бугарска пропаганда није још ни из близу довршила побугарење Македонаца, а у последње време почела је и слабити услед подизања српских школа и услед упорног рада грчких силога Атине и Цариграда. За тим Турска држи у Македонији тако огромну војску, да је у стању да угуши сваки револуциони покрет у њојзи. У северној и западној Македонији великом опасношћу прете грчко-словенском покрету дивљи и ратоборни Албанци, који једва чекају прилику, да могу само пљачкати и клати хришћанске народе.

Из свега овога јасно је, да би устанак у Македонији могао понићи само уз помоћ Бугарске, која би морала тамо и своју војску да пошље. Но у том случају, једва би могла Бугарска да постигне циљ, за којом тежи. Она би морала да ступи у борбу не само са Турцима, него и са народностима, које не симпатишу с њом и никако не желе бугарске превласти. Разуме се, да би се ова борба свршила, или тиме, што би Македонију потчинила себи Аустро-Угарска или истребљењем већег дела ничим недужног хришћанског становништва, особито српског живља, које је Албанцима окружено. По томе може се поуздано тврдити, да у Македонији не би требао да букне никакав устанак, који би тако по вољи био неким нашим суседима, који нам бајаги добра желе, ма да се и порта не напреже, да постепено уводи некакве реформе у Македонији, не обзирући се на обећања, која је дала Русији и Аустрији. Док не буду обезоружани Арбанаси, дотле ће бити увек македонски хришћани безправни, и дотле ће их убијати и истребљивати дивљи Арнаути, или ће их обраћати у мухамеданство. У Старој Србији и северној Македонији целе покрајине, које су до половине овога столећа биле хришћанске, постале су мухамеданске за то, што су се боље ревносни хришћани или иселили или су били поубијани, а они што остадоше скоро су сви у мухамеданство насилно обраћени.

Нема сумње, да у Русији никоме не пада на ум, да изазове револуционе побуне на Балканском полуострву јер желе, да се и македонско питање реши мирним путем, као што је и критско питање решено. Али то што је Русији за руком испало, да учини на Криту у друштву и уз сарадњу са Француском, Италијом и Енглеском, то ће једва постићи у Македонији јер би се овде сукобила са великом противношћу од стране Аустрије. После потпуне самоуправе постигнуте у Македонији, дошао би ред и на Босну и Херцеговину и т. д.

За то да би се порта принудила, да одржи обећање, што је у погледу реформа у Македонији дала Русији, потребно је да се Бугарска, Србија, Црна Гора и Грчка међусобно споразуму и не приступајући никаквом оружању и претњи према Турској, непрестано нека траже од великих сила да се обезоружа албанско и сво мухамеданско становништво Албаније, Старе Србије и Македоније и да се у последњој уведу реформе.

Ако велике силе, које су решиле критско питање желе да реше и македонско питање, лако ће наћи начина, да нагоне порту, да испуни своје обећање које је дала, а које је уједно и берлинским уговором од 1878. год. утврђено. Но при уважању реформа у Македонији, мора се признати да успостављање једне автономне области не би ишло у корист не само Турској него и грчком и српском живљу ове области, који налазе ослонца у Грчкој и Србији. По томе они не би никада пристали на програм реформа, који је Бугарска израдила. Македонија би морала бити подељена на три самостална (независна) вилајета 1.) Грчко-Македонски вилајет у јужној Македонији, у којој превлађују Грци са додатком Епира, Тесалије и Халкидонског полуострва. 2.) Средњи или Славено-Македонски вилајет у коме је становништво један део Бугари, а један део Славено-Македонски, који говоре језиком сродним српскоме језику, и нешто мало Грка и Куцовлаха, и 3.) Северо-Македонски или старо српски вилајет, у коме међу хришћанима превлађују Срби. Другчије македонско питање не може бити решено. Данашња Русија, која је не једанпут показала своју потпуну безпристрасност према свима Балканским народима неће се никада решити, да подупире Бугарске егоистичне тежње а на уштрб Грцима и Србима. Место тога што раде тако, као до сада, ширећи своје политичке претензије на целу Македонију, Бугари би боље урадили, кад би се споразумели са својом једноверном браћом и тиме отклонили једни и утврдили положај македонских хришћана.

Руска штампа о Босни и Херцеговини.

Руски лист „Журнал Министарства Народне Просвете“ у једном од својих последњих бројева пише о стању Босне и Херцеговине. Наводећи многе чињенице које казују о неиздржљивом стању у Босни и Херцеговини, поменути лист вели, да је притисак аустријске управе тамо на тамошње Србе православне и мухамедовце, којих има три четвртине од свег становништва толики, да је стање врло несносно. За тим наглашује да су Срби исцрпели сва мирна и законита средства, покушали све путеве да би дошли до правице.

Помињући за тим сва та средства којима се служили до сад босанско-херцеговачки Срби, наводи: како су после свега тога били кажњавани. Ређа све злоупотребе које чине власти према Србима. Како им је и оно забрањено што им је под Турцима било слободно у погледу школе цркве, језика, имена и књижевности. Помиње разне путописце који су по наруџбини босанске владе писали о стању у Босни и Херцеговини, међу којима је било Немаца и Енглеза и износи: да Немци у опће сматрају те земље као згодно земљиште на којем могу развити своју трговину, а с временом и сасвим се утврдити и поћи даље, а Енглези налазе ту рачуна против Русије, коју не могу трпети ни у Европи, ни у Азији.

„Журнал“ помиње даље књигу неког „хрвацког родољуба“ Петринског који се радује окупацији и доказује, да ће помоћу ње Босна бити присаједињена Хрватској, те сумња да није тај „хрватски родољуб“ оруђе оне клике, која у Босни чини све могуће неправде.

Да ли је Калај, који царује над Босном, Хрват? — пита „Журнал.“ Да ли ће Хапсбуршка династија ако кад год завлада коначно Босном предати њу Хрватима? Та та је династија пре свега немачка, и у поступном кретању не подржава је нико други, до Немачка, која гледа на Аустрију као на својег пијонира. И на што Аустрији анексија кад она и овако у окупираним земљама влада самовољније, него у својим старим аустријским земљама. Хрватима међутим то може бити свеједно, јер и данас имају у Босни одрешене руке, да чине неправду Србима, а они то и чине, а даље их не пуштају.

На што је у опће било потребно писати читаву књигу и свакојаким неистинама доказивати, да Босна припада Хрватима по својем етнографском положају и хрватском државном праву? Код питања таке врсте не решавају етнографи ни правници, него се решавају на политичком пољу, где се стичу: дипломација, финансије и војска.

Босна се налази у положају Елзаса и Лотарингије. Аустрија до сад управља њоме не по каквом праву, него пуномоћју које јој дадоше велесиле. Пуномоћи тој не зна се рок и према томе она може остати у Босни до оног тренутка док те велесиле не затраже од ње да изађе. Но о томе — вели се — у опће се не мисли, а ако која од њих и мисли, не излази с таким предлогом, јер се не осећа спремном да и силом поткрепи свој захтев. Аустрија нема смелости да сама изврши анексију. Но она ипак пушта таке гласове и ако то није основано ни на каквом праву, него једино што су јој те покрајине преко потребне. Прво да очува себе са стране копна у Далмацији, а друго што би заузела прочеље на Балканском полуострву.

Тада би пало русијино првенство на Балканском полуострву, а место њега уздигло би се првенство Аустро-Германије. А у каквом би стању били тада Хрвати, Срби, и остали аустријски Словени на Балканском полуострву остављамо да они сами себи то представе?!..

Прелаз наше браће Шокаца у св. православље и Српство.

(Сантовчани и мађарска штампа). Од како су Сантовчани прешли у православну веру, од тог времена ретко да прође по који дан а да се и мађарско новинарство не осврне са по којом потицом на тај догађај, те разуме се по свом већ уређеном обичају, узрок њиховом прелазу налазе понајвише у дражењу појединих народносних агитатора, разуме се Срба. На те недостојне испаде не би нашли за вредно ништа ни одговарати као што то и не чинимо, већ ћемо бити само слободни упитати их: Славна господо Мађарска! Изволите нам ма и једног таког агитатора именовати те да бар и ми дознамо, који је то тако велики Србин и неустрашими народносни борац да га знамо славити и бити му благодарни на таком великом родољубљу, уједно да би му његово славно име у историји нашој знали овековечити. Тек ваљда нећете мислити да их је наговорио прота Купусаревић, који од почетка њиховог покрета па све до самог превођења им у православну веру не само да им није хтео, или ваљда и није смео им дати никаква упутства у њиховом светом покрету, већ их је намерно избегавао да се с њима само како год не састане. Та долазили су они сироти често на св. богослужење у Сомбор а у намери да се с госп. протом разговарају у истој ствари, али прота нађе за добро њих избећи и да се не нађе г. Пера Цветковић, који им је просто као адвокат дао упутства, шта и како да раде, по свој прилици да они ни дан данас још неби били своју племениту и свету жељу постигли.

Или их је можда примамила „Његова Светост“ који све до данас односно недељу дана после прелаза у православну веру не налази за вредно и да ма једном јединим речицом спомене у свом званичном листу „Сиону“ о прелазу Сантовчана у православну веру, дочим истог дана када се догодио чин прелаза, у свом званичном органу донаша о прелазу неких немаца из католичке вере у протестантску.

То је од стране наших духовних власти, којима се, све кад би им и изашли на сусрет, те помогли своји саветом, не би могло уписати у грех, особито кад узмемо, шта би у сличном случају учинила римска црква и њихове старешине. Нашим пак народним људма, световњацима, могу се те обеде још мање добацити, јер је позната српског народа и родољубиве штампе девиза: „брат је мио, које вере био;“ одступајући од те девизе, могла би наша српска ствар претрпети много веће штете нежели што би могла добити пропагишући за православље, а зна се да Срба имаде од 3 вере, наиме: православне, римске и мухамеданске, те ни најмање не налазимо за нужно нарушавати ту пробуђену свест народну.

Те обеде додуше донашају пештанске мађарске новине, које су свакако намерно рђаво обавештене о правом стању ствари, дочим са задовољством и признањем спомињемо сомборске мађарске листове и то

круну најери а стаклену хегеду забаци за леђа.

Клања се и смеши Ноје пред Давидом царем. Лице му се старо сад зарумепило и он рече:

— Даћу ти таква вина — рече подигнувши прст — каква мало има у подруму овом!

И сад понесе собом неколико канти А за њиме се упути до десетак анђелчића. Један носи звезду пред њиме, други опет брише чаше неком марамом, а трећи доноси од некуд служавник, ал' — сваки носи још и по мали бокалчић скривено.

Све више и више гостију у винограду. Хвале самоток, па и Ноја уздижу. А овај се све већма загрева, па се чеше иза ува и збуњено окреће велики кључ од подрума. Не зна, каво да се растане с друштвом.

Дође ту за мало и четири папе, два-три патријарха, па по неки и пророк. Поседаше по двориштu редом. Од женскиња ту су две-три дворске даме.

— Нами чика Ноје, дајте само за један напрстак, па седите овде код нас, немојте се ви трудити. Ко је овде понајмлађи? Хајд, иди ти Јове!

На страну га зове Ноје, па му вели:

— Пази синко, пази! Донеси само од ланског! Добро заврни славину! Па онда ми одма врати кључ.

Седе и пијуцкају, кад ал' ће да збори Златоусти Јован. Устаде, стаде погледати свуд редом.

— Чујмо! чујмо!

Мир је и тишина. Златоустов глас загрме.

— Господине, господине, поштовани господине Матусалиме... Поче са старцем, ал' као сунчани зрак, пажљиво посматраше све, па час по застајкиваше

Најзад као сунце над Гибеоном стаде он над Нојем, кога је такође вино заносило.

Било је и биће — рече — великих духова, које ће славити и прославити као свеце, који су поједине народе на високо дигли, који су сјали за поједине векове од хиљаду година. Па неки су то све сами крупсани краљеви, богољубиви попови, ил' мудраци, чија је глава, глава милијунаних... речју, прваци и језгро читавих народа, чије име приказује песма, споменик, звезда, варош, олтар или кип, сви су они ништа, сва слава је њихова ништа спрам онога, који је пронашао вино. Нема већег, славнијег мужа ни на земљи ни на небу — подижем чашу у здравље нашег оца Ноја!

Бурно и одушевљено живео. Ноју теку суze Он викне Јову:

— Донеси му најстаријег вина!

За тим стаде да се љуби с Јафетом, Саром, па онда попи братску чашу с једним де белим попом.

Зарумепила се већ сва лица редом. У Господову винограду нашао се сав небески свет. Бурад се ваља из пространи подрума. Јован удари славину и пије из цименте.

И цару Давиду дошла добра воља, па се маши своја гудала, да превуче, да мало загуди. Патријарси и папе згледају се испод очију... Ал' ће свети Ђорђе:

— Поиграјмо једну!

Дворске даме, па и калуђерице, баталише диван, те се ухватише коло да играју.

Мало по мало, па се коло на далеко раширило.

Игра старо младо, велико и мало. Хувабука, халабука. Тресе се небо од силне тутњаве.

X.

И то беше, што је пробудило створитеља света. И отвори очи пробуђени Господ За часак премишља: Да л' да ово гледа, што види, или оно пре. Јер ето гледи своје анђелчиће, како посрћу то напред то назад. И на поглед створитеља света, разбеже се друштво, свак' на своју страну. Многи од њих претура се по облаци као рањена тица.

— Шта то би? — питао је Господ, ал' опако као сам себе. Па видевши русвај, замишљено рече:

— Дабогме, нема никог, да ред одржава, а ја бејах заспао.

И поглед Господов пође по небеси, па на једном месту укочено стаде... Господ се чисто трже, чисто побледео... А и беше страшно, што је видео доле на земљи:

Баш су били обесили сиротицу Правду. Прерадио —к—

„Dacska“ и „Zombor és Vidéke“, који су о том чину донели и ако кратке, али доста пристојне и истините вести, те нам је мило што бар они, а што је и важније и меродавније који су на извору црпели своје податке, признају или ти бар не говоре, као да је то дело појединих агитатора, већ наваћају праве побуде, које су руководиле Сантовчане, да пређу у нашу св. веру православну а те су: мађарска проповед и служба. Кад би тако свагда мађарски листови донашали истините вести о нами, те кад би нас хтели да познају и знају као такове, који туђе поштујемо а своје недамо и љубимо, не би нам чак ни „Његова Светост“ ради својих личних и себичних смерова могла наудити, денунцирајући нас на најмеродавнијим местима, као неке бунџије и пород, који тежи ван граница. А тада би и ми а и они били и сретнији те и задовољнији.

* * *

Прилози за зидање сантовачке цркве непрестано стижу те у последње време приложили су између осталих и ови: Паја пл. Јеремић из В.-Кикинде 100 ф. Жарко Станић из Вуковара 200 ф. и Јован Момировић свештеник из Сомбора 10 фор. Живили!

* * *

Честити Срби и родољуби Момчило Тапавица техн. мерник, и Младен Пилић машински мерник из Будим-Пеште понудили се да ће браћи Сантовчанима израдити бесплатни план за цркву им. Живели млади родољуби!

* * *

Одбор за прикупљање прилога за подизање сантовачке цркве и школе састао се на позив г. Љубомира Купусаревића 10. (22.) марта т. г. те се конституисао. Уједно је решено, да се путем овдашњег мађистрата обрати министарству ради дозволе прикупљања прилога, а чим иста стигне, одмах ће одбор издати проглас на народ.

* * *

Дознајемо, да се у Берегу такођер многи већ уписују у табаке као што они веле, те да их има већ 200 душа који се уписаше. Они то врло обазриво чине. Неће поједини да иступе, већ чекају док се сви не упишу, или бар сви они, за које држе да ће иступити, те ће онда сви скупа отићи свом свештенику и пријавити своје иступане пред сведоцима.

* * *

У прошлу недељу одржана је у Сантови служба божја, те и ако је свештеник због рђавог времена хтео службу одржати у соби, нова наша браћа по вери молише свештеника, да служи службу божију на отвореном месту и то тамо где су примили и св. Православље. Веле, „Вами господине неће ништа сметати, јер ће те ви бити заштићени од кише и снега, пошто је то место застрто поњавом. Нами пак неће ништа шкодити, стајати на киши.“ И тако су пуна 2 сата стајали и клечали гологлави на оној несносној лапавици, и многи се пречестили.

* * *

Уједно нам се јавља, да се у Сантови опет њих 7 особа пријавило да иступају из римокатоличке вере а прелазе у православну. Исти кажу, да кад су били да пријаве своје иступање из римске цркве, да им је њихов плебаном и ако с болом у душу ал ипак љутито рекао: „Иђите, иђите, куд знате, марим ја, кад иступате из наше Кршћанске вире.“

Белешке о утисцима са пута из Сантова.

(Од нашег нарочитог извештача.)

IV.

Казао сам на једном месту у овим белешкама својим, како су им власти отпустиле и јединог учитеља, који је њихов језик знао, па и сам — Шокац био. Онда се још у школама њиховим,чуо матерњи — Шокачки језик, ако и не више већ у последње време, оно бар при катхизацији. Међу-тим и то мало је мало помало истискивано тако, да су им и сам катихизис Шокачким језиком, који је још једина књига тим језиком у школи био — напослетку истисли и њихова деца више ни речи нису матерњим језиком учила. У томе је био отпуштен и Матковић и деца су одма од првог разреда морала учити Мађарски језик, јер више није било ни једног учитеља, који би и речи Шокачки знао. Мађарски је језик сад тако истериван и деца су у њему толико успевала, да су након шестогодишњег школовања говорила потпуно њиме. Али с тим је и настало зло. Кад су родитељи видели, да им деца не уче матерњи језик више ни речи; да више не уче ни Богу се молити својим матерњим језиком, те да издана у дан све горе бива, у њима се пробудила на мах национална свест и учинише томе неприродном стању одлучни крај. . . „За десет петнаест година, ми не би били више што смо. Како су нас браћа Мађари притисли, од нас би начинили праве Мађаре“, тако рече један у разговору. . . „Ми поштујемо закон и покоравамо му се, али неможемо никад пристати, да се под видом закона помађарујемо. Колико зак н тражи, нека деца уче мађарски, не противимо се. Али учитељ треба да је човек, који зна наш језик, да децу њиме може учити. То је право! Јер ми неможемо ништа друго бити, већ оно, што су нам и „дидови“ били, а то је „Србља“. . . . Па зар није тако?! Поштујмо само законе и биће нам свима добро и право. Е, али „умре краљ Матија, нестаде правде у Угарској!“. . .

*

Напоменуо сам већ и то, да ови људи немају у месту своје интелигенције. Прем да су, као што сам казао, ванредно одрешити и бистри. Права српска крв, бадава! Покрет оцепљена од Мађара учинили су сами без ичијег подстака и заузимања. — Та па њих се у ономе закутку не би нико ни сетио. Па да би когод шта и помислио, онда не би пашао само Сантово, већ би скупио сва дотична шокачка села, те би са свима учинио обрт. Овако је очито, да су ти људи сами све чинили да своју народност очавају. Једино их је у правном погледу заступао др. Петац Цветковић из Сомбора. Он их рабри још и у томе, да ће добити на своју страну једну школу-две, јер закон је за све закон па и за њих. Што тако неки будимпештански листови износе, као да је ту било агитација неких од стране Срба, то је проста неистина, а још је мање истина, да су Срби дали већ 40.000 фор. на зидање цркве. Истина је од свега то, да Срби заиста сад тек воде бригу о својој новој браћи. Ал то им је и дужност. Изгубљена браћа повратила су се кући, па је право и да их пригрлимо својски. А то нам не може замерити нико па ни сва чивутско-мађарска штампа. Зар не? . . .

У патријаршији — цариградској.

Митрополит Амвросије скопљански реферише. баква да се управи посланица народу у Босни и Херцеговини.

Митрополит Калиник Дерконски замера посланици и каже: — Лане смо послали бурунтију босанским митрополитима и влади, а бранили народ, сад опет шаљемо бурунтију народу а бранимо митрополите и владу. То треба некако разјаснити.

Митрополит Амврозије скопљански: — Коме разјаснити?! Зар ће онај народ схватити какву противност.

Патријар Константин: — Немојте заборавити браћо моја, да је босанска влада забранила штампати наше прве посланице. Дакле она за народ као да и не постоји. Зато се чинимо невешти. Оно што је било, прошло је!

— Да да, било је друго време, друго време! хори се у кору.

Митрополит Герасије:

— Да се бар избрише оно место о берлинском конгресу Шта ће нам берлински конгрес?! Него да се метну речи апостола Павла, да је свака власт од Бога

Митрополит Јеротеј: Јест. јест! Бог је већи ауторитет од берлинског конгреса, ал шта ћемо ако дође време да у интересу наше патријаршије, хоћу рећи да у интересу паше цркве, морамо и опет мало, напасти власт. Зар се неће та власт позивати на наше речи: »свака је власт од Бога.

Митрополит Амврозије: Лако ћемо после. Стоји писано, да свако зло долази од ђавола. па ћемо се онда позивати на то.

Сви одобравају, а митрополит Партеније каже· — Да оставимо сасвим посланице браћу Амврозију, а ми да се саветујемо о другим питањима.

Митрополит Калиник: — И лане смо удешавали овде заједнички посланицу.

Митрополит Партеније: Јест лане! Ал онда нисмо имали да се саветујемо о дозиђивању митрополије, а сад би већ могли наредити да се пеку цигље.

Да, да, било је друго време! каже митрополит Антим. Оставимо нек среди посланице брат нам Амврозије, а ми да идемо даље, да разгледамо приходе . . .

И за тим су се разгледали приходи лањске године и наређивало се дозиђивању патријаршије и сви беху веома задовољни. Господ је излио благодет своју!

На крају је било речи о томе, дал да се допусте промене духовничком »одјејанију«. Митрополит Амврозије предлагао је до душе, да се дозволи, да ђепови могу бити од сад још дубљи али је одбијено.

Нека си га, нека си га! Може се и тако! захорило се као у један глас.

Вести из места и са стране.

Седница школског савета одржана је у Ср. Карловцима у прошли четвртак. Главан предмет је био избор школског надзорника за епархију темишварску и вршачку. Изабран је Ђорђе Поповић професор учитељске школе у Пакрацу. У комуналним школама у Тителу, Жабљу, и Гардиновци велики број деце не похађа школу због тескобних просторија, стога је наређено дотичним црквено-школским опћинама да споразумно са тамошњим политичним опћинама то отклоне. Одбијен је уток септомашке опћине и наређено да учитељ V. и VI. разр. има уживати ону повишицу коју на то издаје, политична опћина, а не да је опћина употреби. Потврђено је решење епархијског школског одбора бачког да дотични новосадски учитељи који држе наставу у пофторној школи имају сву награду уживати која се за то добија од магистрата, а са салашке пофторне школе да тражи од истог потребне своте. На крају још после званичног рада обећао је патријарх да ће приложити 100.000 фор. за зидање семинара, али, ако доживи да заврши до године 70 година. Но пошто би то изгледала на врби свирала, рекао је, да ће и ако не би доживео поверити тај новац Саборском Одбору. „До сад мислим да је учинио!“

Скупштина болничке задруге трговачке омладине у Новом Саду одржаће се данас, у недељу, у 3 сата после подне. Надамо се, да се неће ове године поновити они немили и жалосни догађаји, као прошле године. Лане су Јевреји добили добар наук, те сигурно неће хтети и ове године да понове оне жалосне призоре. Свест и слога Срба чланова и неких Немаца, одржала је лане победу. Но то не треба да буде узрок да Срби не дођу и ове године сви у скупштину, јер се онда може врло лако десити, да Јевреји покушају и ове године, да дођу до превласти. Овај завод основали су Срби, и ево где 22 године ради на своме племенитом позиву. И ове године треба сви Срби чланови као један да дођу на избор, те изаберу онакове људе који ће знати умети и хтети да у свакој прилици врше онај лепи позив, за који је ова задруга и установљен.

Прилози на срп. народно позориште. 6.) Госпођа Јулка Јовица у Будим-Пешти скупила је за сад и послала 84 фор. 90 н. прилога, а купиће их и даље. Имена приложника за годину 1899 ово су: за целу годину приложили су: Олга С. Јовановићка 10 фор., Леонтина Војторова 5 фор., Евгенија Радановића 5 фор., Самуил Маширевић 5 фор., ђа Ђорђа Ђурковића 4 фор., Јелена Веровац 3 фор. 65 н., Пера Јанковић 3 фор. 65 н., Мара Сич рођ. Маширевић 3 фор. 65 н., Арсен Зубковић 3 фор. 65 н., Јованка Шарићева 3 фор. 60 н., Сам. Маширевић млађи 3 фор. 60 н., Константин Маширевић 3 фор. 60 н., Ана удова Папић 2 фор., Ирина Татића 2 фор., Емилија Јанковић рођ. Маширевић 1 фор., Koperly Demeterné 1 фор. Ђорђе Радишић 1 фор., Мара Ненадовић 1 фор.; — за по године приложили су: Апста Бароница Стаудах рођ. Михаловић 5 фор., Фема Миљковића 2 фор., Мила удова Дорића 1 фор. 80 н., Марија Петровић 2 фор., Ирина Јефтића 1 фор. 80 н., Dada Jánosné 1 фор. 80 н., Garancsy Mihályné 1 фор. 80 н., Ирина Маширевића 1 фор. 80 н.; — за три месеца: Јосифа Х. пл. Тесар 90 н., Ана Манигодића 90 н., Зора Лацковићева 90 н., Констанција Стојановића 90 н., и Милица Стојановићева 90 н. Родољубивим скупљачицама, прилагачицама и прилагачима изјављује управни одбор „друштва за српско народно позориште своју најтоплију захвалност.

Дар браћи Сантовчанима. Јављају нам, да је г. Ст. Вричић Суботичанин из Плојешћа у Румунији, послао за градњу цркве браћи Сантовчанима, који пређоше у православну веру 50 динара (23 ф. 90 новч.).

Похаре. У Сегедину је неке ноћи учињена похара у сред вароши. Похаран је неки драгуљар. Лопови су се увукли за времена у подрум и одатле су учинили похару. Вредност покрађених драгуља износи 15.000 фор. Заиста чудна посла поред живе полиције.

Пушчани прах у дувану. Са Реке јављају, да се у једном сандуку дувана нашло пушчаног праха. Нашло се шта више и 25 патрона у којима је било ситних сачми. Дошло време да човек и од дувана и пушења стрепи.

Султанов дар кнезу Николи. Јахта „Тимза“ коју је султан поклонио кнезу Николи, стигла је под Бар са изаслаником султановим, пуковником Тефик-бегом. Кнез је примио изасланика у приватној аудијенцији. Јахту је посетио кнежевић Данило, а том приликом поздрављен је с брода пуцњавом из топова. У прошлу недељу званично је предата јахта кнезу. Изасланик султанов званично је био примљен од кнеза и предао му својеручно султаново писмо.

Своба гимназије. Јуче је одржана седница м. школског одбора у којој је одлучено, да се предложи скупштини, да се сред. осн. школе преселе у кућу, где беше пре порезно звање, а гимназија да се смести у зграду основних школа. У одбору је било дуге дебате о томе и износили се разлози за и против. Напослетку је одлучено, како рекосмо.По нашем мишљењу кад нема места у оној кући за 400 гимназиста, још мање места има тамо за 5—600 деце основне школе. С тога већ из тог разлога није требало овако одлучити, а још мање због тога, што се јасно види иначе, да је у целој ствари у питању једино комодитет г. г. професора. На учитељски збор нико се и не осврће, нит' њега пита у овој ствари!

Православни Срби у Америци. У Калифорнији напредује православље добро. Црква стоји под епископом у Сан-Франциску који је епископ над православљем у Сједињеним Државама Север. Америке. Тако исто има православна општина у вароши Сеатлу. Свештеник је из Чикага. Ту се одржава богослужење на словенском језику, на које долазе и из даљих покрајина радници Словаци и галички Руси. У Сан-Франциску живе највише православни, од којих се нарочито истичу Срби. Црквене власти и свештенство чине све, како да што већма омиле народу цркву. Не мање се води брига и о школовању деце, нарочито у верском погледу. Православни имају и свој лист „Амерички Православни Весник“. Од скора се служи православно богослужење и у вароши Џаксон. Ова варош има на 3000 становника већином Словена. Православна црква је подигнута 1894. год. и посвећена св. Сави првом српском учитељу и просветитељу. И тако наше православље напредује и у новоме свету. Бадава, будућност је његова!

Насељавање Сибирије. Некада грозна и одвратна Сибирија као да ће постати најпитомији део северне Европе. Иза жељезнице, која ће ускоро да продре у овај слабо насељених крај, чине се припреме и за само насељавање. У ту циљ је одмерено већ 5,744.000 десетина, од којих је предато насељеницима 4.308,000 десетина за обрађивање. Уз то се још ради и на исушивању самога земљишта, које има понегде неудесних места, као мочарних и блатнавих, како би се могло потпуно обрађивати. Тај се крај Сибирије сад нагло и насељава, нарочито руских насељеника има у њој већ на милијун и по. А шта ли ће још да буде тамо у најскоријој будућности

Самоубиство једне глумице. Догодило се у Немачкој у вароши Цили. Нека чувена немачка глумица испалила је на себе револверски метак на очи публике при престави једној на позорници. Када је то учинила, узвикнула је: „Љубав је разлог да се убијем“ и тиме се сруши на даске. Држи се да неће преболети.

Најновије вести.

Будимпештански листови доносе, да ће министар-председник Сел у уторак путовати у Беч да расправи нека питања о квоти. Остаће три дана у Бечу.

Јаван рачун

имена приложника голубиначке општине за зидање цркве Срба у Сантову.

Голубиначка црквена општина 50 фор. С. С. Николајевић трговац. 25 фор. Голубиначка штедионица, 10 фор. Дамјан Прерадовић парох, 5 фор. Мита Драгиш трговац, 5 фор. Божа Станковић бележник, 5 фор. Чика Милошевић благајник, 5 фор. Др. Владимир Чобаник, 5 фор. Јелка Ђорђевић учитељица, 4 фор. Светозар Костић трговац, 3 фор. Сима Станковић трговац, 3 фор. Милош Станковић абација, 3 фор. Бранко Јанковић учитељ, 2 фор. Илија Рокић учитељ, 2 фор. Јелена Берић учитељица, 2 фор. Браца Милутин Петровић писар 2 фор. Бошко Јанковић трговац, 2 фор. Каменко П. Јагеровић књиговођа, 1 фор. Пера Пекић трговац. 2 фор. Персида уд. Добрић, 2 фор. Катица уд. Стојановић, 1 фор. Милан Живановић чиновник, 1 фор. Мита Гаић (Бећар) угоститељ, 2 фор. Гена Свирчевић трговац, 1 фор. Вукашин Лазић трговац, 1 фор. Живан Станић ратар, 1 фор. Живан Савић начелник и ратар, 2 фор. Кузман Влајковић, 1 фор. Сима Пекић, 1 фор. Милутин Бановчанин, 1 фор. Пера Пекић, 1 фор. Глиша Опачић, 1 фор. Ђока Малетић, 1 фор. Светозар Бељин, 1 фор. Коста Пекић, 1 фор. Живан Путниковић, 1 фор. Нића Лепшановић, 1 фор. Давид Мутвић, 1 фор. Живан Бошњаковић, 1 фор. Коста Николић Попинци 1 фор. Даница Прибиславић трговкиња, 1 фор. Љуба Малетић столар, 50 н. ратари: Љуба Бачвански, 50 н. Стојан Ковачевић, 1 фор. Крста Лазић, 1 фор. Владимир Видовић, 1 фор. Божа Пандуровић, 1 фор. Дамјан Сечански, 50 н. Воин Папковић, 1 фор. Јоца Видовић, 1 фор. Милан Живановић Миланков, 50 н. Милан Узуровић, 50 н. Криста Видаковић, 50 н. Свега 170 фор.

Новац је послат сомборском проти госп. Купусаревићу.

Трговина.

НОВИ САД, 13. марта. Пшеница прве квалитете фор. 9·50—— н. Пшеница средња ф. 9·20 до 30 пов. Пшеница лакша роба фор. 9·——— н. Наполица ф. 8 50 - 9 фор. Јечам нови ф. 5·60—80 Зоб ф. 5·20—20 Кукуруз у зрну нови ф. 4·10—15 нови у клипови ф. ——— нов. Маст 60 фор. Сланина сува 60 фор. дебела пушена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	37—38 пов.	живе мере
„ средњи . .	35—36 пов.	
„ лаки . . .	33—34 пов.	

Све од 1 килограма.

Теоци . 28—30 пов. по клгр.
Јагњци 8—12 фор. по пару.
Оџци . 10—20 фор. по пару.

ОГЛАСИ.

Henneberg-Seide

von **45 Kr.** bis **fl. 14·65** p. Met. — nur ächt, wenn direkt ab meinen Fabriken bezogen — schwarz, weiß und farbig in den modernsten Geweben, Farben und Dessins. **An Private porto- und steuerfrei ins Haus. Muster umgehend.**

Seidenstoff Fabriken G. Henneberg
(k. u. k. Hofl. Zürich. 601 12—

ОБЈАВА.

Управни одбор за заједничко руковање ритским земљама у тителском и жабаљском срезу јавља, да ће на јавној лицитацији, од дана лицитације па до 1. септембра односно до 15. октобра 1899. а за пашу до 31. децембра 1899. по н вом календару, за готов новац под закуп издати следеће ритске земље:

20 јутара ораће земље у чурушком риту I. заливу (вокови);

15 јутара ораће земље у надаљском риту I. заливу (кенђел);

25 јутара ораће земље у госпођиначком риту I. заливу (кенђел);

350 јутара ораће земље у лочком риту IV. заливу;

200 јутара ораће земље у виловачком риту IV. заливу;

197 јутара ораће земље у гор. ковиљском риту VI. (ада);

83 јутара ораће земље у дој. ковиљском риту VI. (ада и двојнице);

Лицитација почеће па лицу места свагда у 8 сати пре подне и то тако да ће у I. заливу у чурушком риту;

У IV. заливу у лочком риту;

У IV. заливу у гор. ковиљском риту лицитација отпочети и непрекидно трајати, док се земља у дотичном заливу не прода.

У I. заливу почиње лицитација 29. марта (11. априла) 1899.

У IV. заливу почиње лицитација 23. марта (4. априла 1899.

У VI. заливу почиње лицитација 26. марта (7. априла 1899.

II. Т. закупници позивају се у одређено време на лице места.

Местне власти умољавају се, да ову објаву у месту за времена обнародују.

Тител, 22 марта 1899.

Никовић,
128 1-3 председник.

ТРАЖИ СЕ ХОРОВОЂА.

У ниже потписаном друштву упражњено је мјесто хоровође и учитеља тамбурашког збора, са годишњом платом од 1200 фор. (хиљаду и двјеста форинти) без стана за човјека с породицом а за самца са платом од 1000 фор (хиљаду форинти са бесплатним станом и огријевом.

Сваки компетент, који би желио ово мјесто заузети, треба да буде свршени конзерваториста, потпуно вјешт у вођењу једног великог хора, а уједно треба да познаје тамбурашко свирање, да би могао управљати и тамбурашким збором.

Првијенство имаду она господа, која су обје, горје наведене дужности већ више година вршили.

Пријаве, снабдјевене са свим потребним свједоџбама (школским и другим) примају се до конца априла о. г. по стар. кал.

Управни Одбор
Српско-прав. црквн.-пјевачког друштва „Гуслеа".

У Мостару, 4. марта 1899.

Тајник: 124 3—3 Предсједник:
Атанасије Шола. **Алекса Шантић.**

ЕКОНОМИМА НА ЗНАЊЕ.

1. Продаје се под врло повољним условима једно имање у близини Београда а до вароши Обреновца од Саве реке ¼ сата удаљено у једном комаду од 76 хектара, око овога имања шума свакe врсте, половина имања посејано пшеницом и јечмом а реско преорано за кукуруз. — На имању постоје две куће са 5 оделења, кош велики за кукуруз од 400 метер центи, — штала и остали пољопривредни алат.

2. Једно имање такође до саме вароши Обреновца у 26 хектара, половина посејана а половина преорана.

Оба ова имања продају се или заједно или на посе, а под условима врло повољним. У близини овога имања подиже се шећерна фабрика те се према томе исто имање може употребити за производњу шећерне репице.

Ко је вољан купити нека се обрати на

Јована М. Ковића
128 2-3 дрв. трговца, Београд-Сава.

ЖЕНСКИХ ШЕШИРА.

Част ми је мојим поштованим муштеријама, како из места тако и са стране, до повољног знања ставити, да сам се снабдела са врло укусним **пролетњим и летњим шеширима**, а по **најумеренијој цени**. С тога учтиво молим, да ме својом цењеном посетом изволе удостојити.

С одличним поштовањем
АНКА ПОПОВА,
модисткиња
Нови Сад, главна улица, до апотеке
1—2 127 госп. Гавре Плавшића.

„Le Veilleur"
„Чувар."

То је најновији патентирани изумак. Бољи је и сигурнији од свакога досадањег старатеља. Чувар се употребљује за осигурање против лопова и упадаја, те се њиме дају сигурно чувати дворови, куће, станови, трговине, стоваришта, гостинске собе, кухиње, шуме, ловни ревири, стаје, касе итд. као и сопствена сигурност.

Сваки, ко чувара набави, може се одма уверити, да је себи за јефтин новац једног поштеног и савесног чувара набавио те је сигуран како за свој живот, тако исто и за иметак.

Комад са целим прибором стаје 3 фор. 50 нов

Генерални заступник за Аустро-Угарску:
Ђорђе П. Панаотовић
6—10 115 Митровица (Срем).

Американски џепни сатови.

Јако тражени, боја никла се не мења, састав је тачнији и бољи него најскупљи.

Цена је по комаду 3 фор.

Поред јаког тражења докле их траје на стоваришту К томе ланац сребрн за 60 новч.

Готовим бријаче који сами бију

„Foks" прави солингишки продукт, одликован на многим изложбама, не треба вежбања, посечење искључиво. Чист и леп посао; искључена је свака болест коже, постојан и који заштеђује новац.

Комад 3 фор,

Сеченица *** звезде од светлога челика а остали су делови од алпака.

Засебна сеченица к томе 1 фор. 479 21 26

Може се наручити код:

POLLÁK SÁNDOR, főbizományosnál
BUDAPEST V. ker., Kálmán-utcza 17.

Скупљачима од пет комада, један комад приде.

Рихтеров Анкер-Паин-Експелер
Liniment Capsici compos.

Овај чувени кућевни лек одржао је пробу и критику садашњег времена, јер се не мање већ од 30 година као поуздан лек употребљује, и то ублажава болове од **реуме, костобоље, расхлађења** и томе сличних патња и болести, да та и сами лекари врло често болесницима прописују. Овај прави Анкер-Паин-Експелер, није никакво тајно средство за употребљавање, по прави народни кућевни лек, који због тога не би требао ни из једне куће да фали. За цену од 40 новч., 70 новч. и 1 фор. може се у свима лекарницама добити. Главно стовариште код **Josef v. Török Apotheker in Budapest.**

Код куповања треба пазити, те да се од превара и штете сачува, треба сваку флашицу, која нема на себи ове ознаке (лентера) и име Рихтер да ју врати натраг.

F. Ad. Richter & Cie k. u. k. Hoflieferant, Rudolstadt,
525 24—39

Квиздив реституциони флуиде.

Ц. и кр. привил. вода за прање коња.
Цена боцеи фор. 40 новч. а. вр.

Квиздов корпајбурски прашак за гајење марве

који од 85 година употребљује се по двореским, војничким, као и већим цивилним шталама, за оснажавање и свежење коња после јачих напора, лечи укочене зглавкове и повраћа коњу пређашњу свежност и снагу. Прави је само под горе означеним жигом. Добити се може у свима лекарницама и дрогеријама аустро-угарске монархије.

Главно стовариште код
Franz Joh. Kwizda,
k. u. k. öst.-ung., kön. rumän., fürstl. bulgar. Hoflieferant
Kreisapotheker, Korneuburg bei Wien.
583 9 45

Пролетња и летња сезона 1899.

Нашим високопоштованим муштеријама стављамо до повољног знања, да је

НАЈНОВИЈЕ У КОНФЕКЦИЈИ ЗА ГОСПОЂЕ

као јакне у свима бојама, дивни огртача, крагнова од чипака, најмодерније јакне и огртаче за девојчице.

НАЈЕЛЕГАНТНИЈЕ ОДЕЛО

за господу, дечаке и децу приспело и слободни смо поштовану публику умолити, да нас својом посетом одликовати изволи.

С особитим поштовањем
ВИГЕНФЕЛД и ШРАЈБЕР
У НОВОМ САДУ
109 4—10 на главној пијаци бр. 13. у кући Браће М. Поповића.

За марву

Мостаних
Децималних
Центималних
Баланце
Апотекарских
и т. д.

КАНТАРЕВА

K. u. k. Hoflieferant
JOSEF FLORENC
I. Rothenthurmstr. 26.
Оправке спровађа брзо.
Телефон 6065.
Каталози бадава.

Срећу мора човек имати!

Лозови I. класе 4. краљ. угарске класне лутрије већ су издати и отпочели смо прибележене поруке извршивати. Колосалним сретним успесима имамо да благодаримо, да су поруке код **нас** у тако јакој мери придошле.

Пошто нам је и пре фортуна среће јако наклоњена била, имали смо опет поново срећу да главни добитци од 80.000 и 90.000 круна у садањој 3 и 4. класи нашим поштованим муштеријама исплатимо. У времену од не пуних једне и по године, добивено је код **нас** око једног и по милијуна круна.

Са врло тачном и брзом послугом наших муштерија, задобили смо велико поверење у и ван земље.

Умољавамо, да нам и нове муштерије, то исто поверење поклоне и да уз поруку једнога лоза своју срећу код нас опробају.

Саветно је што пре поруке предузети, јер смо само тако у стању исте све брзо отправити, ако налог најдаље до 30. марта т. г. добијемо, Уредба плана 4. краљ. угарске класне лутрије, остала је она иста као код треће и објављујемо ниже доле све укупне добитке, који су у 6. класа подељени.

И уплате остале су непромењене и износе за I класу ¹/₁ оригинален лоз 6 фор., за ½ оригинална лоза 3 фор., за ¼ оригинална лоза 1·50 новч., за ⅛ оригинална лоза 75 новч

Новац се може упутницом слати или шиљемо лозове поштанским поузећем.

Ово су **50.000** добитака угарске класне лутрије. Највећи добитак је у сретном случају по §. 9. званичног плана:

1.000.000 круна уз једну премију од 600.000 круна.

1 добитак са 400.000 круна, 1 добитак 200.000 круна, 2 добитка по 100 000 круна 200.000, 1 добитак од 90 000 круна, 1 добитак од 80.000 круна, 1 добитак од 70.000 крупа, 2 добитка по 60 000 крупа 120.000, 1 добитак од 40.000 круна, 5 добитака по 30.000 круна 150.000, 1 добитак од 25 000 круна, 7 добитака по 20.000 круна 140.000 круна, 3 добитка по 15.000 круна 45.000, 31 добитак по 10.000 круна 310.000 67 добитака по 5000 круна 335 000, 3 добитка по 3000 круна 9.000, 432 добитка по 2000 круна 864,000, 763 добитка по 1000 круна 763 000 1238 добитака по 500 круна 619.000, 90 добитака по 300 круна 27,000 31700 добитака по 200 круна 6 340.000, 3900 добитака по 170 крупа 663.000. 4900 добитака по 130 крупа 637 000. 50 добитака по 100 круна 5000. 3900 добитака по 80 круна. 312.000, 2900 добитака по 40 круна 116 000. **50.000** добитака и премија у износу од **13,160.000** круна извлачу се у 6 класа и у готовом се исплаћују, само срећу мора човек имати!

A. TÖRÖK & Co.

INTERNATIONALES LOTTERIEGESCHÄFT
HAUPTCOLLECTEURE DER UNG. KLASSEN-LOTTERIE
BUDAPEST, Waitznerring 4/A.
2—12 120

ЦЕНОВНИЦИ — **Препарати од сладе ЈОВАНА ХОФА за слабе и болесне.** — **БЕСПЛАТНО**

Јована Хофа
напитак од сладе ради здравља.

За болести у грлима, плућима и желуцу, код рђавог варења, опште слабости као и за оне што се опорављају, напитак је кусан и снажи.

Већ 10 година или још од пре купујем ја од Вас пиво као и друге препарате он Ваше сладе. Сви су ти препарати једини лек, којим се моја жена опоравила. Молим још једну пошиљку.

К. Вегнер, Беч, Hofmühlgasse.

Јована Хофа
концентрован екстракт од сладе.

Код катара бронхијалног и у грлљану, као и код застарелога кашља, особито је добар за децу, у које су оболели органи за дисање, врло је кусан.

Ваши су препарати од сладе заиста добар и снажан лек. Молим да ми опет пошљете 5 великих боца концентрованог екстракта од сладе, 1 фунту слада-чоколаде и ²/₃ кесе бонбона од сладе за прси.

Г. Фишер, мајор у 33. пеш. пук. В. Варадин.

Јована Хофа
здравствена слада-чоколада.

Против слабости, немања крви, раздражености, несанице, слаба прехтена. Врло је кусна а и храни, те се може особито успешно употребити код слабуњаве деце и дојиља.

Ваша слада чоколада је најизвреснија од свију познатих. Са успеком сам употребио тај пријатни напитак код кроничног застоја у варењу, блодила и опште ослабелости.

Др. Николај, лечник у Трибелу.

Јована Хофа
бонбона за прси од сладиног екстракта.

Добра је против кашља, промуклости, слузи. Праве **бонбоне за прси од сладиног екстракта** могу се по вољи трошити а да се не пахуди варењу.

За чудо сам се брзо епростно онакога кашља помоћу Ваших бонбона за прси од сладиног екстракта.

пл. Цедлиц-Најмирх, Валденбург.

Мој.ј су жени врло добро дошле Ваше бонбоне у неизмиомо кашљу и астматичним боловима.

Вуш, свештеник, Вајшиц.

507 19—26

Могу се добити: у Новом Саду у апатскама Грозингера, Георгијевића, Плавшића, и Херцога; у дрогерији Степана Фехера; у трговинама код гг. Дицгена, Коде, Браће Вагнера, и Стојановић и Радовановића. **Главно стовариште за Угарску:** у Пешти код лекарника Јозефа фон Терека, Kiralyutcza 12., а и непосредно код **ЈОВАНА ХОФА** ц. и кр. набављача Беч, I. Graben Bräunerstrasse 8.

Главни уредник Јаша Томић. **Одговорни уредник Константин Брадваровић.** **Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.**